

ZADÁNÍ

Žalobce (= nezletilý syn známé české zpěvačky) spatřoval neoprávněný zásah do osobnostních práv ve třech článcích vydaných v týdeníku „Pestrý svět“, jehož vydavatelem je žalovaná, konkrétně v článku „Chudák tlustý A.: Všichni se mi smějí“, v článku „Vymění lásku syna za milence?“ a v článku „Syn B. trpí“.

Soud prvního stupně konstatoval, že fotografie uvedené u prvního článku jsou zjevně pořízené na veřejnosti, žalobce problémy s váhou skutečně má, a to, že ho spolužáci oslovují „lívaneček“, není nijak dehonestující. Formulace použité v textu článku, že žalobce trpí ve svém nitru, je legitimní úvahou, ale dle soudu není objektivně způsobilá narušit jeho soukromí. Ve druhém článku, kdy autor rozebírá nový vztah matky žalobce a jeho případný dopad na žalobce, soud vyhodnotil jako legitimní úvahu v souvislosti s nově navázaným vztahem matky. V posledním článku soud prvního stupně dovodil pouze kritiku na matku žalobce, která zjevně nedokáže žalobci vytvořit zázemí a podmínky, tak aby bylo jeho dětství šťastné. Soud prvního stupně prokázal, že matka žalobce poskytovala informace z jeho soukromí minimálně od roku 2004, kde zmiňovala i tloušťku syna a zdůvodňovala, proč je tak silný. V dané věci soud neshledal neoprávněný zásah do osobnostních práv žalobce, neboť nebylo prokázáno, že by byly zveřejňovány věci z jeho soukromí, a tloušťka nemůže být považována za zásah do soukromí. Proto soud prvního stupně uvedl, že zákazem zveřejňování článků o žalobcově soukromí by bylo odepřeno vydavateli zabývat se soukromím či rodinným životem osob veřejného zájmu, a byla by tak porušena informační povinnost.

Vrchní soud v Praze (= odvolací soud) žalované uložil žalobci zaplatit 300.000,- Kč. V odůvodnění odvolací soud uvedl, že žalobcovi rodiče jednoznačně patří mezi osoby veřejného zájmu, známé z oblasti hudebního života, naopak žalobce, byť je dítětem osob veřejného zájmu, sám takovou osobou není a nelze proto dopustit, aby jeho osoba byla cíleně využívána, popř. zneužívána k dokreslení informací o rodičích a aby o něm byly poskytovány informace, které narušují či ohrožují jeho osobnostní práva. Žalobce se tedy podle Vrchního soudu oprávněně dovolával ochrany podle Úmluvy o právech dítěte, konkrétně čl. 3 odst. 1 a čl. 16. Zesměšňování žalobcovy nadváhy u nezletilého dítěte, které se na veřejnosti samo neprosazuje, a jehož zájem má být chráněn, je třeba posuzovat jako neoprávněný zásah do žalobcovy důstojnosti. Odvolací soud shledal, že právo žalované na zveřejňování článků týkající se žalobcova soukromí a rodinného života ji obecně nelze upřít, nicméně k neoprávněnému zásahu do žalobcovy důstojnosti a soukromí zde došlo, navíc v deníku s celostátní působností před širokou čtenářskou veřejností, kdy intenzita zásahu byla značná a vážnost žalobce ve společnosti byla objektivně snížena, a proto odvolací soud shledal předpoklady pro přiznání náhrady nemajetkové újmy v penězích. Přihlédl k tomu, že žalobce je nezletilý, stal se nejistým v dětském kolektivu, odmítal jídlo, došlo k jeho zesměšnění před širokou čtenářskou veřejností a on se nemohl bránit, a proto uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 300.000,- Kč.

Nyní u Nejvyššího soudu vydavatelství (= dovolatelka) uvádí, že osoba žalobce byla a je často medializována, a žalobce i rodiče k této medializaci aktivně přispívají. Zvyšují tak zájem o svoji osobu. Matka nezletilého zpřístupňuje podle odvolatele svoje soukromí velmi široce, a jako zákonný zástupce žalovaného je rovněž zodpovědná za to, jakým způsobem chrání jeho soukromí, a také za to, že ho zpřístupňuje. Dovolatelka je přesvědčena, že zvýšený zájem veřejnosti a médií, který žalobce pro své rodiče musí strpět, je kompenzován jinými výhodami, a pokud v jejich kontextu žalobce strpí určité omezení osobnostních práv, není to zcela neodůvodněné ani nespravedlivé.

Identifikujte, o střet jakých základních práv v tomto případě jde?

Jak jako soudce Nejvyššího soudu rozhodnete?

ŘEŠENÍ

Z rozhodnutí 30 Cdo 3770/2011 Nejvyššího soudu, který případ rozhodoval:

V obdobné věci řešené německými soudy rozhodoval rozsudkem ve věci Von Hannover proti Německu, Evropský soud pro lidská práva o nároku, který již nezahrnoval ochranu před šířením fotografií stěžovatelky a jejích dětí – který vyslovil, že rozhodujícím faktorem při posouzení střetu ochrany soukromého života a svobody projevu by měl být příspěvek publikovaných fotografií a článků k diskusi o obecném zájmu. **Veřejnost nemá legitimní zájem vědět, kde se stěžovatelka nachází a jak se chová v soukromém životě**, i když se objeví na místech, která nelze vždy popsat jako místa v ústraní. **I když je takový veřejný zájem dán**, jako je dán komerční zájem časopisů na publikování těchto fotografií a těchto článků, **v projednávaném případě musí takový zájem podle názoru soudu ustoupit právu stěžovatelky na účinnou ochranu jejího soukromého života.**

Ustanovení čl. 16 Úmluvy poskytuje dítěti ochranu před svévolnými zásahy do jeho soukromí, bez rozlišení odkud (kým) jsou činěny. Jinými slovy, **dítě má právo na ochranu před svévolnými zásahy do svého soukromí i tehdy, jsou-li činěny jeho zákonnými zástupci** (nositeli rodičovské zodpovědnosti). Rodiče jsou povinni důsledně chránit zájmy dítěte, řídit jeho jednání a vykonávat nad ním dohled odpovídající stupni jeho vývoje.

Důsledná ochrana zájmu dítěte se vztahuje i na zájem představovaný právem dítěte na informační sebeurčení. Jde-li o základní právo na lidskou důstojnost, osobní čest, dobrou pověst a ochranu jména, které je zakotveno v čl. 10 Listiny, uplatňuje se toto právo ve více sférách. Jedná se o soukromou sféru, sféru společenskou, občanskou a profesionální, přičemž poslední tři lze označit za sociální sféru. **V první sféře jde vlastně o ochranu soukromí, v jehož rámci se nepochybně uplatňuje i právo na čest. Zásadně je však věcí každého, co a v jakém rozsahu z této sféry uvolní jako informaci pro okolní svět.** Jinými slovy, v tomto segmentu zpravidla platí naprosté informační sebeurčení.

(Sféra sociální, občanská a profesionální reflektují sociální povahu základních práv, resp. odrážejí fakt, že jednotlivec žije ve společenství a vstupuje s ostatními jeho členy do komunikace, přičemž skrze své chování, ba dokonce skrze své samotné bytí, ovlivňuje ostatní členy společenství. V této druhé sféře již neplatí naprosté informační sebeurčení, jinými slovy do této sféry lze za určitých podmínek vstupovat, neboť se v ní mohou vyskytovat fakta, která mohou být předmětem oprávněného veřejného zájmu.)

Závěr:

Ochrana osobnostních práv dítěte vyžaduje, aby bylo chráněno proti všem zásahům, bez ohledu na to, odkud přicházejí. Porušením povinností nositele rodičovské zodpovědnosti nedochází ke snížení jeho ochrany při zásahu do osobnostních práv nezletilého.